

УДК 378.4.091.12.011.3-051:005.336.5

Оксана Бульвінська

ORCID iD 0000-0002-6764-4340

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії освітології,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Тимошенка, 13-б, 04212 Київ, Україна,
o.bulvinska@kubg.edu.ua

Ірина Капралова

ORCID iD 0000-0002-0022-4253

молодший науковий співробітник
Навчально-наукового центру розвитку персоналу та лідерства,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Тимошенка, 13-б, 04212 Київ, Україна,
i.kapralova@kubg.edu.ua

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УНІВЕРСИТЕТІ: АКТУАЛЬНІСТЬ ТРЕНІНГІВ

Стаття присвячена результатам опитування науково-педагогічних працівників Київського університету імені Бориса Грінченка щодо визначення актуальних тем для підвищення кваліфікації в рамках дидактичного, дослідницького, лідерського модулів і модулю з ІКТ. Перелік тем тренінгів був сформований відповідно до визначених сучасних тенденцій безперервного професійного розвитку науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, а також з урахуванням європейського досвіду організації курсів підвищення кваліфікації викладачів в університетах. Опитування показало, що вибір викладачами тренінгів для безперервного професійного розвитку цілком узгоджується із загальноєвропейськими тенденціями. Найбільшу кількість виборів отримали тренінги, пов'язані з інноваційними методами викладання, а також з інтернаціоналізацією в освіті. Ці результати можуть стати основою для модернізації програми підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників університетів для набуття нових та/або вдосконалення раніше набутих компетентностей у межах професійної діяльності. Перспективами подальших досліджень стане обґрунтування компетентнісних профілів у рамках модулів програми підвищення кваліфікації викладачів.

Ключові слова: безперервний професійний розвиток; заклади вищої освіти; науково-педагогічні працівники; підвищення кваліфікації; тенденції навчання і викладання; тренінг.

<https://doi.org/10.28925/1609-8595.2019.1.5359>

Вступ. Безперервний професійний розвиток науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти є одним з головних стратегічних напрямів реформування вищої освіти в Європейському просторі вищої освіти і в Україні зокрема. Саме викладачі є агентами змін, які здатні відповісти на освітні виклики сучасності і змінити українську систему вищої освіти у відповідності до них. Від науково-педагогічних працівників багато в чому залежить якість вищої освіти і перспективи розвитку країни в цілому. Тому високі вимоги до професійних компетентностей науково-педагогічних працівників потребують реформування системи їх безперервного професійного розвитку задля підвищення професійного рівня викладачів вищої школи. У Паризькому комюніке (2018) міністрів освіти країн – членів Болонського процесу наголошується, що інституційні, національні та європейські ініціативи з педагогічної підготовки, безперервного професійного розвитку викладачів, пошук шляхів кращого визнання високої

якості та інноваційного викладання в їх кар'єрах є одним із напрямів сприяння високоякісній освіті (с. 7).

Професійний розвиток науково-педагогічних працівників передбачає постійну самоосвіту, участь у програмах підвищення кваліфікації та будь-які інші види і форми професійного зростання (Закон України «Про освіту», 2017, ст. 59). У тому ж Законі законодавчо закріплене визначення підвищення кваліфікації як набуття особою нових та/або вдосконалення раніше набутих компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань (Закон України «Про освіту», 2017, ст. 18).

Дослідження видів і форм безперервного професійного розвитку науково-педагогічних працівників дає змогу зробити висновок про те, що в Європі майже немає широкомасштабних загальнодержавних навчальних програм підвищення кваліфікації. Як свідчать результати дослідження Європейської інформаційної мережі в галузі освіти Eurydice «Modernisation of Higher Education in Europe: Academic Staff – 2017» (2017), система підвищення

кваліфікації науково-педагогічних працівників у більшості країн є прерогативою закладів вищої освіти, які в умовах інституційної автономії пропонують курси і семінари з підвищення кваліфікації для своїх викладачів (с. 78). Саме заклади вищої освіти несуть первинну відповідальність за якість свого персоналу та пропонують і сприяють можливостям для професійного розвитку викладачів (Стандарти і рекомендації, 2015, с. 14).

У Київському університеті імені Бориса Грінченка також існує система підвищення кваліфікації для науково-педагогічних співробітників за програмою, що включає 4 модулі – дидактичний, дослідницький, лідерський, модуль з ІКТ; вона спрямована на розвиток ключових професійних компетентностей: дидактичної, дослідницької, інформаційно-комунікаційної, лідерської. Проте слід відзначити, що швидкі зміни в суспільстві загалом і в освіті зокрема вимагають постійного моніторингу, перегляду і оновлення освітніх програм, щоб вони відповідали потребам суспільства, що змінюється, сучасним освітнім тенденціям, а також розвитку певної галузі знань.

Мета статті – визначення актуальних тем тренінгів для підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників відповідно до сучасних європейських тенденцій навчання і викладання у вищій освіті і на основі опитування викладачів Київського університету імені Бориса Грінченка.

Методологічні основи дослідження. Визначення актуальних тем для підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників складалось із декількох етапів. На першому було обґрунтовано сучасні тенденції безперервного професійного розвитку науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти і сформовано перелік актуальних тем тренінгів у рамках дидактичного, дослідницького, лідерського модулів та модуля з ІКТ відповідно до визначених трендів. На другому етапі Науково-методичним центром досліджень, наукових проектів та програм (НМЦ ДНПП) Київського університету імені Бориса Грінченка було проведено опитування науково-педагогічних працівників університету щодо вибору ними тренінгів, які були б цікавими і корисними для професійного розвитку. І нарешті, третій етап був присвячений обробленню результатів опитування для визначення найбільш актуальних тем тренінгів і внесенню їх в програму підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників.

Для визначення сучасних тенденцій в освіті ми проаналізували європейські стратегічні та аналітичні документи щодо навчання і викладання у вищій освіті (Trends 2015, 2015; Modernisation of Higher Education in Europe: Academic Staff, 2017; The European Higher Education Area in 2018, 2018; Gaebel, Zhang, 2018) і відмітили ті з тенденцій її розвитку, що мають вплив безпосередньо на набуття нових та вдосконалення вже набутих професійних компетентностей науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти (Бульвінська, 2018):

- студентоцентризований підхід до навчання і

викладання, який передбачає зміну ролі науково-педагогічного працівника;

- організація освітнього процесу в університеті на основі наукових досліджень, що сприяє розв'язанню освітніх і дослідницьких завдань у процесі інтелектуальної взаємодії викладачів і студентів;

- інтернаціоналізація, яка відкриває можливості для міжнародної наукової та освітньої співпраці і в загальному підсумку підвищує якість освіти;

- удосконалення навчального середовища (створення спільних просторів для збільшення взаємодії студентів і викладачів), яке розуміється, зокрема, як психологічно безпечне для студента і викладача;

- електронне навчання, що не тільки розширює доступ до джерел інформації, а й дає досвід використання в освітньому процесі нових методів і способів викладання з використанням ІКТ.

Для формулювання переліку актуальних тем тренінгів ми також врахували європейський досвід організації курсів підвищення кваліфікації викладачів в університетах. У доповіді «The European Higher Education Area in 2018: Bologna Process Implementation Report» (2018) подаються узагальнення, зроблені на основі опитування Європейської асоціації університетів «Trends – 2018», які свідчать, що заклади вищої освіти в європейських країнах найчастіше пропонують курси з підвищення викладацької майстерності (77% опитаних інституцій), з дослідницької діяльності у сфері навчання і викладання, а також з різних інновацій для покращення викладання (обидва по 66% закладів вищої освіти). Інші види діяльності, які покращують або розвивають викладацьку майстерність – наприклад, викладацька діяльність у команді (спільне для двох або більше викладачів розроблення і представлення навчального курсу), портфоліо викладачів з їх педагогічними матеріалами тощо – менш розповсюджені, але все ж їх надають значна кількість закладів вищої освіти (от 37% до 51%) (с. 87).

Аналітична доповідь «Trends 2018. Learning and teaching in the European Higher Education Area» (Gaebel, Zhang, 2018) також наголошує, що курси з цифрового вдосконалення пропонують освоєння нових технологічних засобів навчання частіше (60%), ніж дидактичні питання впровадження їх в освітній процес (52%); курси, пов'язані з загальними і громадянськими компетентностями, соціальною інтеграцією та різноманітністю, а також підприємництвом, менш поширені (р. 72).

У відповідності до обґрунтованих освітніх тенденцій, а також з врахуванням європейського досвіду організації курсів підвищення кваліфікації для викладачів в університетах було сформовано перелік актуальних тем тренінгів у рамках дидактичного, дослідницького, лідерського модулів та модуля з ІКТ і запропоновано викладачам Київського університету імені Бориса Грінченка для вибору найбільш актуальних та ефективних для підвищення професійного рівня. Опитування давало можливість вибрати відразу декілька варіантів, а

також запропонувати власний варіант теми тренінгу.

Всього на запитання за допомогою Google Форми відповіли 208 викладачів з 11 університетських структурних підрозділів. На жаль, це далеко не всі науково-педагогічні працівники університету, тому

наше дослідження не може претендувати на високий ступінь репрезентативності. Проте воно дає загальні тенденції вибору тренінгів у рамках програми підвищення кваліфікації. Розподіл опитаних за структурними підрозділами відображений на рис. 1.

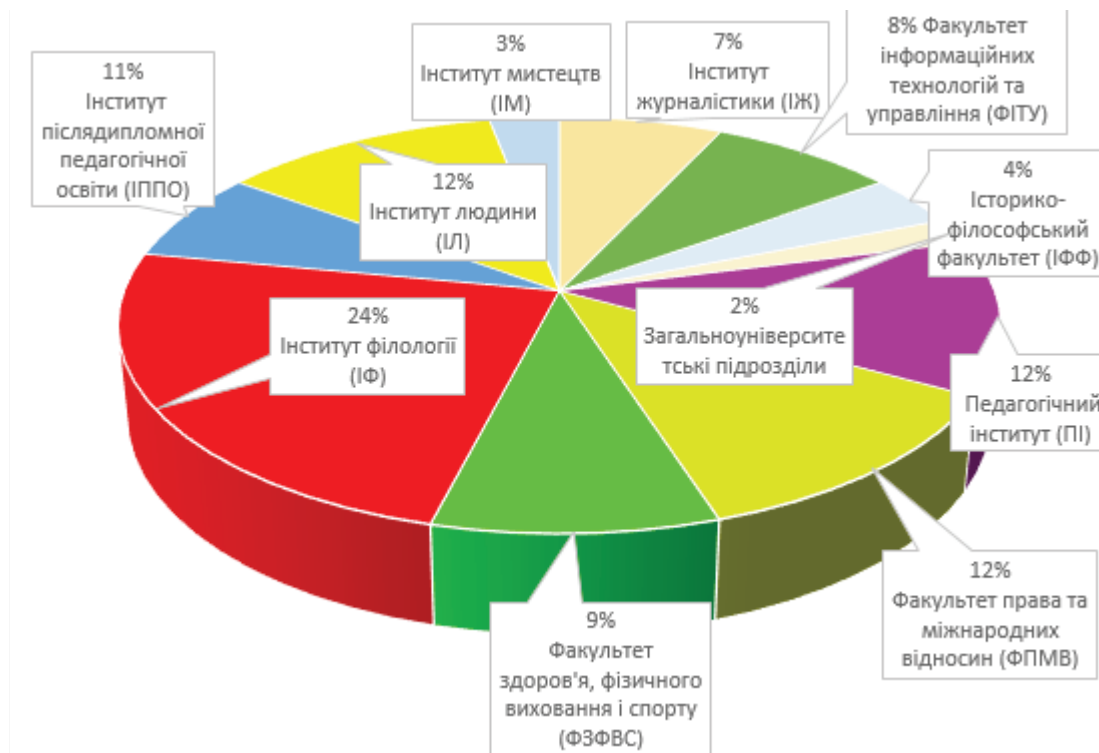

Рис. 1. Розподіл респондентів за структурними підрозділами

Відповіді викладачів ми ранжували за кількістю виборів. У статті ми подаємо результати тільки найчастіших виборів (не менш ніж третина опитаних з певного підрозділу).

Дидактичний модуль. Результати вибору тренінгів у рамках дидактичного модулю представлені в табл. 1. Хоча тренінги дидактичного модулю в цілому вибрала не найбільша кількість опитаних (612, це друге місце після дослідницького – 628 респондентів), саме у дидактичному модулі

тренінг «Сучасні технології навчання: blended- і micro-learning, дизайн мислення, мастермайнд і гейміфікація» став рекордсменом за кількістю виборів – 129 опитаних (62%). Найчастіше цей тренінг обирали викладачі з Факультету інформаційних технологій і управління (81% опитаних з цього структурного підрозділу), Педагогічного інституту (80%), Інституту післядипломної педагогічної освіти (73%) і Факультету здоров'я, фізичного виховання і спорту (72%).

Таблиця 1

Результати вибору тренінгів у рамках дидактичного модулю

Назви тренінгів	Кількість виборів
Сучасні технології навчання: blended- і micro-learning, дизайн мислення, мастермайнд і гейміфікація	129
Ділові та рольові ігри як інструмент формування інтелектуально-виробничих умінь і навичок	89
Основи коучингових технологій в освіті	87
Метод кейс-стаді (case study) в освітньому просторі	77
Застосування карт знань (mind map) у навчальному процесі	77
Сторітелінг як метод активного навчання	70
Фасилітація та модерація в навчальному процесі	55
Метафорична ділова гра (МДГ) як метод зміни установок учасників і створення принципово нових рішень проблемної ситуації	55
Конфлікти в навчальному процесі та шляхи їх розв'язання	50

Ці результати цілком узгоджуються із загальноєвропейськими тенденціями, адже підвищення викладацької майстерності і запровадження інновацій для покращення викладання

є пріоритетними в Європейському просторі вищої освіти. Нові методи і технології навчання і викладання цікаві перш за все тим структурним підрозділам, які безпосередньо пов'язані з майбутніми (ПІ) або

з уже працюючими вчителями (ІППО). Взагалі респонденти з Педагогічного інституту досить активно вибирали майже всі тренінги, пов'язані з новими методами навчання і викладання («Метод кейс-стаді (case study) в освітньому просторі» і «Сторітелінг як метод активного навчання» – по 56%; «Основи коучингових технологій в освіті» – 52%; «Ділові та рольові ігри як інструмент формування інтелектуально-виробничих умінь і навичок» та «Фасилітація та модерація в навчальному процесі» – по 44%).

Дослідницький модуль. Інфографіка результатів вибору тренінгів у рамках дослідницького модулю представлена у табл. 2. Для спрощення підрахунку виборів ми об'єднали тренінги з проектного менеджменту: від «Формування концепції наукового проекту / дослідження» до «Моніторингу та оцінки наукового проекту / дослідження». Незважаючи на це об'єднання, тобто скорочення кількості

виборів, все одно проектний менеджмент отримав найбільшу кількість виборів (119 респондентів). Вважаємо цей результат закономірним, оскільки метод індивідуальних і групових проектів названий Тюнінгом (проектм Європейської комісії «Налаштування освітніх структур в Європі», що здійснюється у вищій освіті з 2000 р. для гармонізації освітніх структур у Європі) найбільш ефективним методом для формування всіх професійних і загальних компетентностей студентів (Проект Тюнінг, 2000). Наукові проекти є також одним з найбільш актуальних видів наукової діяльності викладачів, цінний впровадженням кінцевого результату в практику. Найбільшу кількість виборів тренінги з проектного менеджменту отримали серед викладачів Інституту журналістики (86% опитаних з цього структурного підрозділу), Інституту людини і Факультету здоров'я, фізичного виховання і спорту (по 72%), Інституту мистецтв (71%).

Таблиця 2

Результати вибору тренінгів у рамках дослідницького модулю

Назви тренінгів	Кількість виборів
Основи проектного менеджменту	119
Написання грантових колективних та індивідуальних проектних заявок, у т.ч. у рамках програм «Еразмус+», «Горизонт 2020» та ін.	100
Публікація у видання Scopus та Web of Science: від ідеї до реалізації	86
Як користуватися наукометричними базами даних Scopus та Web of Science	67
Участь у міжнародних програмах академічної мобільності	67
Методи аналізу та обробки статистичної інформації	53
Оформлення списків літератури та використання бібліографічних менеджерів	48
Формування підприємницької культури в університеті	47
Комерціалізація результатів наукових досліджень	
Державна реєстрація авторського права, патентів на вироби і корисні моделі	41

Другим пріоритетним вибором для викладачів стали тренінги, пов'язані з інтернаціоналізацією освіти: «Написання грантових колективних та індивідуальних проектних заявок, у т.ч. у рамках програм «Еразмус+», «Горизонт 2020» та ін.», «Публікація у виданнях Scopus та Web of Science: від ідеї до реалізації», «Як користуватися наукометричними базами даних Scopus та Web of Science», «Участь у міжнародних програмах академічної мобільності». Цей вибір цілком узгоджується з вимогами Європейського простору вищої освіти, де інтернаціоналізація є важливим аспектом і загальноєвропейської, і української освітньої політики: участь у наукових проектах разом із закордонними партнерами а також поширення результатів власних наукових досліджень в авторитетних наукових виданнях, що входять до наукометричних баз даних Scopus та Web of Science. Так, найбільше правилами написання грантових колективних та індивідуальних проектних заявок зацікавились співробітники загальноуніверситетських підрозділів (80% опитаних), Історико-філософського факультету (62,5%), Інституту людини (60%).

Лідерський модуль. Під час розроблення переліку актуальних тем тренінгів у рамках лідерського модулю

ми врахували європейський досвід, який свідчить, що в європейських університетах недостатньо курсів підвищення кваліфікації з розвитку загальних і соціальних компетентностей (Gaebel, Zhang, 2018, р. 72). Тому ми запропонували респондентам досить широкий вибір тренінгів, спрямованих на розвиток мотиваційно-ціннісного, емоційно-вольового і соціального компонентів професійної компетентності викладачів, а також загальних і соціальних компетентностей. Результати опитування представлені в табл. 3.

Найбільше виборів отримали тренінги, які ми умовно об'єднали під загальною темою «Розвиток риторичних компетентностей», а також «Основи невербального спілкування: як читати співбесідника по його жестах та міміці» (74 і 65 виборів відповідно). Отже, на перше місце вийшли тренінги, що забезпечують розвиток комунікативної компетентності викладачів як однієї з базових складових професійної компетентності науково-педагогічних працівників. Розвитком риторичних компетентностей найбільше зацікавились викладачі Історико-філософського факультету (50% опитаних з цього структурного підрозділу), Педагогічного інституту (48%), Факультету здоров'я, фізичного

виховання і спорту (44%). Невербальне спілкування найчастіше вибирали викладачі Історико-філософського факультету (62,5% респондентів з цього

факультету), співробітники загальноуніверситетських підрозділів (60%), Факультету здоров'я, фізичного виховання і спорту (50%).

Таблиця 3

Результати вибору тренінгів у рамках лідерського модулю

Назви тренінгів	Кількість виборів
Мистецтво публічних виступів Секрети риторичного успіху Ведення ділових переговорів	74
Основи невербального спілкування: як читати співбесідника по його жестах та міміці	65
Ведення професійних сайтів, блогів, сторінок у соціальних мережах	60
Розвиток лідерського потенціалу викладачів закладів вищої освіти Лідерство, управління собою та людьми	56
Розвиток критичного мислення	54
Розвиток емоційного інтелекту	54
Створення професійного іміджу та особистісного бренду	54
Психологічні техніки у розвитку людських ресурсів	52
Інструменти мотивації та самомотивації	48
Тайм-менеджмент для підвищення ефективності діяльності	48
Інклюзивна освіта в сучасному світі	30

Слід відзначити значну активність викладачів ФЗФВС у виборі тренінгів у рамках дидактичного, дослідницького і лідерського модулів. Оскільки їхня освітня діяльність спрямована більшою мірою в психомоторну сферу, тренінги з інновацій для покращення викладання є можливістю набути нових професійних компетентностей.

Хоча в загальному підсумку кількість вибраних тренінгів в рамках лідерського модулю була не найменшою з усіх чотирьох модулів, виборів окремих тренінгів було менше за інші, за окремими винятками, які описані вище. На жаль, викладачі недостатньо зацікавились можливостями тренінгів для розвитку критичного мислення, емоційного інтелекту, мотиваційних механізмів, психологічних технік у розвитку людських ресурсів тощо. На нашу думку, це свідчить про деяку технократичність у розумінні професійного розвитку науково-педагогічних працівників і недооцінку мотиваційно-ціннісного, емоційно-вольового і соціального компонентів професійної компетентності викладачів. Незважаючи на цей результат, вважаємо за необхідне розширювати тематику тренінгів у програмі лідерського моду-

лю з метою розвитку загальних і соціальних компетентностей, мотивації і лідерських якостей викладачів, а також попередження професійного і емоційного вигорання.

Модуль з ІКТ. Результати опитування щодо вибору тренінгів у рамках модулю з ІКТ представлені в табл. 4. Враховуючи європейський досвід, який свідчить, що курси з цифрового вдосконалення в університетах пропонують освоєння нових технологічних засобів навчання частіше, ніж дидактичні питання впровадження їх в освітній процес (Gaebel, Zhang, 2018, p. 82), ми пропонували викладачам вибрати тренінги, присвячені саме покращенню викладання з інноваціями в ІКТ. Цілком закономірно, що найбільшу кількість виборів отримали тренінги «Методика створення дидактичного відео», «Створення е-контенту: е-підручник, інфографіка, ментальні карти», «Використання Go-Lab для сприяння навчанню, заснованому на дослідженні» і «Розробка мульти-медійних презентації в ресурсах SWAY, Prezi, Powtoon та інших», які присвячені впровадженню нових технологічних засобів в освітній процес.

Таблиця 4

Результати вибору тренінгів у рамках модулю з ІКТ

Назви тренінгів	Кількість виборів
Методика створення дидактичного відео	93
Створення е-контенту: е-підручник, інфографіка, ментальні карти	89
Використання Go-Lab для сприяння навчанню, заснованому на дослідженні	77
Розроблення мультимедійних презентацій в ресурсах SWAY, Prezi, Powtoon та інших	76
Освітній сайт: інструменти та алгоритм створення	54
Створення навчального ресурсу у ПЗ SMART Notebook	48
3D-друк, вбудовані системи та робототехніка в освітньому процесі	37
Вікі-технології та соціальні мережі в освітньому процесі	34
Інструменти для онлайн-спілкування: Skype, Hangouts, YouTube	30

Взагалі тренінги з модулю з ІКТ отримали найменше виборів з усіх модулів, що, на нашу думку, свідчить про те, що викладачі недостатньо обізнані в нових технологічних засобах навчання і в їхньому впливі на підвищення якості навчання та викладання. Методикою створення дидактичного відео найбільше зацікавились науково-педагогічні працівники з Інституту людини (72% опитаних з цього структурного підрозділу); створення е-контенту стало пріоритетним для викладачів з Історико-філософського факультету (62,5%); використання Go-Lab отримало найбільшу кількість виборів в Педагогічному інституті (64%), а розроблення мультимедійних презентацій – знову ж таки на Історико-філософському факультеті (62,5%).

Висновки. Дослідження, проведене в Київському університеті імені Бориса Грінченка щодо визначення

актуальних тем для підвищення кваліфікації в рамках дидактичного, дослідницького, лідерського модулів і модулю з ІКТ показало, що вибір викладачами тренінгів для безперервного професійного розвитку цілком узгоджується із загальноєвропейськими тенденціями. Найбільшу кількість виборів отримали тренінги, пов'язані з інноваційними методами викладання, а також з інтернаціоналізацією в освіті. Результати опитування можуть стати основою для модернізації програми підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників університетів для набуття нових та/або вдосконалення раніше набутих компетентностей у межах професійної діяльності. Перспективами подальших досліджень стане обґрунтування компетентнісних профілів у рамках модулів програми підвищення кваліфікації викладачів.

Література

- Булівінська О. Сучасні тенденції безперервного професійного розвитку науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2018. № 1–2. С. 22–30. DOI: 10.28925/1609-8595.2018(1-2)2230.
- Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page3> (дата звернення: 03.04.2019).
- Паризьке комюніке (2018). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2018/06/06/12/paris-communiqueenua2018.pdf> (дата звернення: 05.04.2019).
- Проект ТЬЮНІНГ – гармонізація освітніх структур у Європі. URL: http://www.unideusto.org/tuningeu/images/stories/documents/General_Brochure_Ukrainian_version.pdf (дата звернення: 05.04.2019).
- Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. Ухвалено на Міністерській конференції у Єревані 14–15 травня 2015 р. URL: https://ihed.org.ua/images/pdf/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf (дата звернення: 05.04.2019).
- Gaebel M., Zhang Th. Trends 2018. Learning and teaching in the European Higher Education Area. URL: <https://eua.eu/downloads/publications/trends-2018-learning-and-teaching-in-the-european-higher-education-area.pdf> (дата звернення: 03.04.2019).
- Modernisation of Higher Education in Europe: Academic Staff – 2017. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017. 170 с. DOI: 10.2797/408169.
- The European Higher Education Area in 2018: Bologna Process Implementation Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2018. 328 с. DOI: 10.2797/265898.
- Trends 2015: Learning and Teaching in European Universities. Brussels: EUA publication, 2015. 130 с.

References

- Bulvinska, O. (2018). Modern trends of continuing professional development of academic staff in higher education institutions. *Nepererвна profesijna osvita: teoriya i praktika*, 1–2, 22–30. DOI: 10.28925/1609-8595.2018(1-2)2230 (ukr).
- Zakon Ukrainy «Pro osvitu» [The Law of Ukraine On Education]* (2017). Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page3> (ukr).
- Paris Communiqué* (2018). Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2018/06/06/12/paris-communiqueenua2018.pdf> (ukr).
- Proekt TYuNING – harmonizaciya osvitnih struktur u Yevropi [Tuning of educational structures in Europe]* (2000). Retrieved from http://www.unideusto.org/tuningeu/images/stories/documents/General_Brochure_Ukrainian_version.pdf (ukr).
- Standarty i rekomendatsii shchodo zabezpechennia yakosti v Yevropeiskomu prostori vyshchoi osvity [Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area]* (2015). Retrieved from https://ihed.org.ua/images/pdf/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf (ukr).
- Gaebel, M., Zhang, Th. (2018). *Trends 2018. Learning and teaching in the European Higher Education Area*. Retrieved from <https://eua.eu/downloads/publications/trends-2018-learning-and-teaching-in-the-european-higher-education-area.pdf> (eng).
- Modernisation of Higher Education in Europe: Academic Staff – 2017. Eurydice Report* (2017). Luxembourg, Luxembourg: Publications Office of the European Union. DOI: 10.2797/408169 (eng).

The European Higher Education Area in 2018: Bologna Process Implementation Report (2018). Luxembourg, Luxembourg: Publications Office of the European Union. DOI: 10.2797/265898 (eng).
Trends 2015: Learning and Teaching in European Universities (2015). Brussels, Belgium: EUA publication (eng).

ПОВЫШЕНИЕ КВАЛИФИКАЦИИ НАУЧНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИХ РАБОТНИКОВ В УНИВЕРСИТЕТЕ: АКТУАЛЬНОСТЬ ТРЕНИНГОВ

Бульвинская Оксана, кандидат педагогических наук, старший научный сотрудник,
старший научный сотрудник научно-исследовательской лаборатории освитологии,
Киевский университет имени Бориса Гринченко,
ул. Тимошенко, 13-б, 04212 Киев, Украина, o.bulvinska@kubg.edu.ua

Капралова Ирина, младший научный сотрудник Учебно-научного центра развития персонала и лидерства,
Киевский университет имени Бориса Гринченко,
ул. Тимошенко, 13-б, 04212 Киев, Украина, i.kapralova@kubg.edu.ua

Статья посвящена результатам опроса научно-педагогических работников Киевского университета имени Бориса Гринченко по определению актуальных тем для повышения квалификации в рамках дидактического, исследовательского, лидерского модулей и модуля по ИКТ. Перечень тем тренингов был сформирован в соответствии с определенными современными тенденциями непрерывного профессионального развития научно-педагогических работников высших учебных заведений, а также с учетом европейского опыта организации курсов повышения квалификации преподавателей в университетах. Опрос показал, что выбор преподавателями тренингов для непрерывного профессионального развития согласуется с общеевропейскими тенденциями. Наибольшее количество выборов получили тренинги, связанные с инновационными методами преподавания, а также с интернационализацией в образовании. Эти результаты могут стать основой для модернизации программы повышения квалификации научно-педагогических работников университетов для получения новых и / или совершенствования ранее приобретенных компетентностей в рамках профессиональной деятельности. Перспективами дальнейших исследований станет обоснование компетентностных профилей в рамках модулей программы повышения квалификации преподавателей.

Ключевые слова: непрерывное профессиональное развитие; высшие учебные заведения; научно-педагогические работники; повышение квалификации; тенденции преподавания и обучения; тренинг.

IN-SERVICE TEACHER TRAINING IN UNIVERSITY: ACTUALITY OF TRAININGS

Bulvinska Oksana, PhD (Pedagogy), Senior Researcher, Senior Researcher of Scientific-Research Laboratory of Educology, Borys Grinchenko Kyiv University, 13-b Tymoshenko Str., 04212 Kyiv, Ukraine, o.bulvinska@kubg.edu.ua

Kapralova Irina, Junior Researcher of Learning-Scientific Center of Personal Development and Leadership, Borys Grinchenko Kyiv University, 13-b Tymoshenko Str., 04212 Kyiv, Ukraine, i.kapralova@kubg.edu.ua

The article is devoted to the survey results of academic staff of the Borys Grinchenko University of Kyiv on identifying topical subjects for qualification training as part of the didactic, research, leadership modules and the module on ICT. The list of topics for training courses was formed in accordance with certain current trends of higher education institutions academic staff continuing professional development, as well as taking into account the European experience of organizing advanced training courses for lecturers at universities. The survey showed that the lecturers' choice for continuing professional development is fully consistent with pan-European tendencies. The largest number of choices received trainings related to innovative teaching methods, as an improvement of teaching skills and an innovation establishment in teaching are a priority in the European higher education area. The respondents' great interest was caused by trainings on internationalization in education, which is an important aspect of both European and Ukrainian educational policy. The research showed that lecturers were less interested in training on general and social competencies, motivation and leadership qualities. As part of the module on ICT, academic staff chose trainings, dedicated to teaching improvement with innovations in ICT, that is, didactic issues of introducing the new technological tools into an educational process. The results of the survey can become a basis for a modernization of universities academic staff qualification improvement program in order to acquire new and / or improve previously acquired competencies within professional activity. The perspectives of the further researches will be a justification of competency profiles within the lecturers training program modules.

Key words: academic staff; continuing professional development; higher education institutions; trends of educating and teaching; training.

Стаття надійшла до редакції 07.04.2019

Прийнято до друку 25.04.2019